

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach**

Kielce, dnia 29 czerwca 2010 r.

**Pan
Bogusław Śmigielski
Marszałek Województwa Śląskiego**

I/10/001
LKI-4114-01-02/2010

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach przeprowadziła w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego (Urząd) kontrolę w zakresie przekazywania przewoźnikom dopłat do ulgowych przejazdów funkcjonariuszy służb mundurowych korzystających z autobusowego transportu zbiorowego w latach 2007 – 2009 (I kwartał).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 14 czerwca 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Marszałkowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Urzędu w zakresie objętym kontrolą. Ocenę tę uzasadnia rzetelne, w ramach przyjętych procedur, weryfikowanie wniosków o dopłaty składanych przez przewoźników i terminowe wypłacanie dopłat. Jednocześnie zakres przeprowadzanej przez Urząd weryfikacji wniosków nie pozwalał na wykrycie nieuprawnionego występowania przez przewoźników o dopłaty do biletów ulgowych sprzedawanych funkcjonariuszom Służby Celnej oraz – w części – żołnierzom Żandarmerii Wojskowej.

1. Urząd w latach 2007 – 2009 (I kwartał), na podstawie art. 8a ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego² wypłacił przewoźnikom z tytułu dopłat do ulgowych przejazdów osób korzystających z autobusowego transportu zbiorowego kwotę 69.848.963 zł, w tym: w 2007 r. wypłacono przewoźnikom 30.938.338 zł, w 2008 r. – 32.047.192 zł, a w I kwartale 2009 r. – 6.863.433 zł.

---

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

² Dz. U. z 2002 r. Nr 175, poz. 1440 ze zm.

W wyniku kontroli przeprowadzonej w II kwartale 2009 r. w zakresie dofinansowania ulgowych przejazdów osób korzystających z autobusowego transportu zbiorowego w latach 2007 – 2009 (I kwartał), NIK pozytywnie oceniła działalność Urzędu w badanym zakresie, w tym sposób weryfikacji wniosków o dopłaty składanych przez przewoźników oraz dokumentowanie przekazanych dopłat. Ustalono także, iż dopłaty przekazywano przewoźnikom w terminach wynikających z zawartych z nimi umów. Pozytywnie oceniono planowanie i przeprowadzanie kontroli u przewoźników, z którymi zawarto umowy o dopłaty do biletów ulgowych.

W latach 2007 – 2009 (I kwartał) we wnioskach o dopłaty składanych do Urzędu przewoźnicy wykazali 6.676 jednorazowych biletów ulgowych w komunikacji autobusowej, sprzedanych funkcjonariuszom służb mundurowych, w tym: 715 biletów z ulgą 100% dla funkcjonariuszy Straży Granicznej i 5.961 biletów z ulgą 78% dla funkcjonariuszy Straży Granicznej, Służby Celnej, Policji i żołnierzy Żandarmerii Wojskowej. Kwota dopłat przekazanych do biletów ulgowych sprzedawanych funkcjonariuszom ww. służb wyniosła 36.346,37 zł.

2. Rodzaje ulg przysługujących funkcjonariuszom Służby Celnej, Straży Granicznej, Policji i żołnierzom Żandarmerii Wojskowej oraz czynności służbowe, z wykonywaniem których wiąże się uprawnienie do ulgowych przejazdów, określa szczegółowo ustawa o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego. Dokumentami poświadczającymi te uprawnienia ww. funkcjonariuszy jest legitymacja służbowa i odpowiednie zaświadczenie o wykonywaniu określonych czynności służbowych, wydane przez właściwe organy. Kwestie te od 9 kwietnia 2008 r. reguluje rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 12 marca 2008 r. w sprawie rodzajów dokumentów poświadczających uprawnienia do korzystania z ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego³. Wcześniej, w tej samej sprawie, obowiązywało rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 9 grudnia 2002 r.⁴ Na mocy § 5 ww. rozporządzeń, zaświadczenia, o których mowa, są drukami na okaziciela i mogą być wydane uprawnionym funkcjonariuszom lub żołnierzom tylko na czas wykonywania przez nich określonych czynności służbowych. Przepisy powszechnie obowiązujące nie określają ani ujednoliconego wzoru zaświadczenia, ani okresu jego ważności.

Dyrektor Gabinetu Komendanta Głównego Policji poinformował, iż komendant wojewódzki Policji w Katowicach wydał łącznie 1.098 zaświadczeń (o różnych okresach ważności), obowiązujących w okresie objętym kontrolą, uprawniających umundurowanych funkcjonariuszy Policji do korzystania z ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego i autobusowego w czasie wykonywania czynności służbowych. Przewoźnicy wykazali we wnioskach o dopłaty składanych do Urzędu 1.038 biletów ulgowych dla funkcjonariuszy Policji.

Komendant główny Straży Granicznej poinformował, iż w Śląskim Oddziale Straży Granicznej w okresie objętym kontrolą wydano 167 zaświadczeń, a na potrzeby jednostek

---

³ Dz. U. Nr 56, poz. 340.

⁴ Dz. U. Nr 208, poz. 1774.

z terenu Karpackiego Oddziału Straży Granicznej (obejmującego część województwa śląskiego – powiat żywiecki i część gminy Istebna) wydane zostały 53 zaświadczenia (bez podziału na zaświadczenia uprawniające do ulgi 78% i 100%). Przewoźnicy we wnioskach o dopłaty wykazali łącznie 2.022 bilety ulgowe sprzedane funkcjonariuszom Straży Granicznej (715 biletów z ulgą 100% i 1307 biletów z ulgą 78%).

Powyższe dane wskazują, iż przy nabywaniu biletów ulgowych wykazanych we wnioskach składanych przez przewoźników do Urzędu, funkcjonariusze Policji i Straży Granicznej mogli posiadać wymagane prawem zaświadczenia.

Szef Zarządu Prewencji Komendy Głównej Żandarmerii Wojskowej poinformował, że w okresie objętym kontrolą jednostki Żandarmerii Wojskowej 122 razy korzystały na obszarze województwa śląskiego z ulgowych przejazdów autobusowych. Liczba biletów ulgowych wykazana przez 24 przewoźników we wnioskach składanych do Urzędu (2.565) była 21 razy wyższa, co oznacza, iż większość ulgowych przejazdów żołnierzy Żandarmerii Wojskowej była nieuprawniona. Ustalenie, którzy przewoźnicy wykazali we wnioskach o dopłaty nieprawidłowo wydane bilety wymagałoby drobiazgowej i czasochłonnej analizy: uzyskania z Komendy Głównej Żandarmerii Wojskowej szczegółowych danych o datach, godzinach i trasach uprawnionych przejazdów, pozyskania od przewoźników analogicznych danych o sprzedanych biletach dla żołnierzy Żandarmerii Wojskowej, a następnie porównania tych danych. Z uwagi na kwotę dopłat przekazanych przewoźnikom w związku z biletami sprzedanymi żołnierzom Żandarmerii Wojskowej, która wyniosła w badanym okresie 10.959,10 zł, dokonywanie takiej analizy w trakcie kontroli NIK nie było celowe.

Jak wynika z informacji udzielonych przez dyrektora Departamentu Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier w Ministerstwie Finansów, w okresie objętym kontrolą organy uprawnione nie wydawały zaświadczeń o wykonywaniu czynności służbowych na terenie województwa śląskiego przez funkcjonariuszy Służby Celnej ze wszystkich jednostek w kraju. Oznacza to, iż nie było podstawy do udzielania dopłat w kwocie 1.782,94 zł do 442 biletów ulgowych dla tych funkcjonariuszy, wykazanych we wnioskach składanych przez 19 przewoźników.

Lucjan Machowski, zastępca dyrektora Wydziału Komunikacji i Transportu Urzędu wyjaśnił, że w umowach zawieranych przez województwo śląskie z przewoźnikami określono, iż podstawą wyliczenia kwoty dopłaty będą wydruki z kas rejestrujących, które zawierają ewidencję sprzedaży biletów ulgowych. Weryfikacja wniosków o dopłaty polega między innymi na sprawdzaniu kompletności dostarczonej dokumentacji, sprawdzeniu, czy dostarczone dokumenty dotyczą miesiąca, za który składane było rozliczenie, czy w zestawieniu ujęto wyłącznie ulgi ustawowe, wprowadzeniu danych do arkusza kalkulacyjnego jako narzędzia pomocniczego do sprawdzenia prawidłowości rozliczeń, sprawdzeniu zgodności danych ze zbiorczych zestawień z poszczególnych wydruków. *W trakcie weryfikacji wniosków nie jesteśmy w stanie sprawdzić, czy przy sprzedaży biletów kierowcy żądali właściwych dokumentów bądź zaświadczeń uprawniających do nabycia biletów ulgowych przez funkcjonariuszy Służby Celnej. Ustawa o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego nie przewiduje możliwości – obowiązku dokumentowania samorządowi województwa przez*

przewoźnika ubiegającego się o dopłaty faktu sprzedaży biletu ulgowego (np. przez kopię legitymacji lub innego dokumentu uprawniającego do korzystania z biletu ulgowego).

3. Spośród przewoźników, którzy we wnioskach o dopłaty wykazali największą liczbę biletów dla funkcjonariuszy służb mundurowych, wybrano cztery podmioty, które objęto odrębnymi kontrolami NIK: firmę Zarządzanie Podmiotami Gospodarczymi WISPOL w Wiśle (ZPG WISPOL), Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Cieszynie sp. z o.o. (PKS w Cieszynie), Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Częstochowa w Częstochowie S.A. (PKS w Częstochowie) oraz Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Rybniku sp. z o.o. (PKS w Rybniku). Wszyscy kontrolowani przewoźnicy rzetelnie sporządzali wnioski o dopłaty, składane do Urzędu. W trakcie kontroli przesłuchano w charakterze świadków kierowców (w liczbie od trzech do siedmiu w każdej jednostce), wytypowanych spośród tych, którzy obsługiwali trasy, na których sprzedano największą liczbę biletów dla funkcjonariuszy służb mundurowych. Ustalono, iż dwaj przewoźnicy (ZPG WISPOL oraz PKS w Częstochowie) występowali do Urzędu z wnioskami o dopłaty do biletów ulgowych sprzedawanych funkcjonariuszom służb mundurowych w sytuacji, gdy nie weryfikowano uprawnień tych funkcjonariuszy do ulgowych przejazdów (kierowcy nie żądali od nich zaświadczeń o wykonywaniu określonych czynności służbowych, stanowiących podstawę ulgi). W przypadku dwóch pozostałych przewoźników w wyniku kontroli stwierdzono, iż zatrudnieni w nich kierowcy prawidłowo dokonywali sprzedaży biletów ulgowych dla funkcjonariuszy służb mundurowych.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje o:

- 1) wyegzekwowanie od przewoźników zwrotu nienależnie pobranych dopłat z tytułu sprzedaży biletów ulgowych dla funkcjonariuszy Służby Celnej w kwocie 1.782,94 zł wraz z należnymi odsetkami;
- 2) uwzględnianie zagadnień związanych z prawidłowością wnioskowania o dopłaty do biletów bezpłatnych i ulgowych sprzedawanych funkcjonariuszom służb mundurowych w ramach kontroli prowadzonych u przewoźników.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Marszałka w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Marszałkowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.